© Fundacja „Kultury Świata”, 2011

Mateusz Cofta: Podstawowa opieka zdrowotna nad matką i dzieckiem w Tanzanii na przykładzie Blessed Pier Giorgio Frassati Dispensary.

Zjednoczona Republika Tanzanii powstała 26 kwietnia 1964 roku z połączenia dwóch suwerennych republik Tanganiki i Zanzibaru, które niedługo przed tym, w początkach lat 60-tych, uzyskały niepodległość. Suwerenność Tanganiki datuje się na 9 grudnia 1961 roku, a Zanzibaru (właściwie Zanzibaru i pobliskiej wyspy Pemba) na 10 grudnia 1963 roku.[i] W końcowej fazie historii kolonialnej tych terenów Tanganika i Zanzibar znajdowały się pod protektoratem Wielkiej Brytanii. Wcześniej jednak swoje kolonialne wpływy mieli tu Niemcy, Portugalczycy, a także Arabowie.[ii]

Populacja Tanzanii wynosi 41 892 895[iii]. Kraj ten jest obecnie na 162 miejscu pod względem oznaczanego przez Organizację Narodów Zjednoczonych Human Development Index (HDI). Publikowane przez Światową Organizację Zdrowia dane statystyczne wskazują, że śmiertelność dzieci do lat pięciu kształtuje się na poziomie 118 zgonów na 1000 zdrowych urodzeń. Analiza na przestrzeni końca lat dziewięćdziesiątych w stosunku do roku 2006 wykazuje pozytywny trend spadkowy – wskaźnik śmiertelności dzieci do lat pięciu w roku 1999 wynosił 147 zgonów na 1000 zdrowych urodzeń.

Pozytywne zmiany wskaźników śmiertelności dzieci do lat pięciu w Tanzanii na przestrzeni tych kilku lat mogą napawać optymizmem, jednak w zestawieniu z analogicznymi wskaźnikami w krajach europejskich – chociażby Finlandia - 3, Niemcy - 5, Polska - 7[iv] – widoczny jest wielki kontrast istniejący pomiędzy światem bogatej Północy i krajami ubogiego Południa.

Produkt krajowy brutto (per capita, PPP international $)	980
Przewidywana długość życia m/f (lata)	50/51
Przewidywana długość życia w zdrowiu m/f (lata, 2003)	40/41
Śmiertelność dzieci poniżej 5 roku życia (na 1 000 zdrowych urodzeń)	118
Śmiertelność pomiędzy 15 a 60 r.ż. m/f (na 1 000 osób)	518/493
Całkowite wydatki na zdrowie (per capita, Intl $, 2006)	45
Całkowite wydatki na zdrowie jako % PKB (2006)	5.5

Podstawowe wskaźniki zdrowotne w Tanzanii, World Health Statistics 2008

© Fundacja „Kultury Świata”, 2011

Około osiemdziesiąt procent populacji tanzańczyków mieszka na terenach wiejskich. Pomimo nacisku Rządu na organizowanie opieki medycznej dla tego środowiska, dostępność do placówek medycznych nie jest w Tanzanii zadowalająca. Jest wiele terenów, gdzie brakuje jednostek opieki medycznej – nawet na podstawowym stopniu referencyjnym (health post czy dyspensarium).

W odpowiedzi na braki w opiece medycznej w środowisku wiejskim w Dystrykcie Wiejskim Musoma polska organizacja pozarządowa – Fundacja Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio” – wybudowała, wyposażyła i uruchomiła ośrodek medyczny w Kiabakari (Musoma Rural District, Mara Region). Choć jest to kropla w morzu potrzeb, Blessed Pier Georgio Frassati Dispensary stanowi istotny element systemu opieki medycznej w regionie. Właścicielem dyspensarium jest Diecezja Katolicka Musoma. Powstał on przy Parafii pw. Miłosierdzia Bożego wchodzącej w skład diecezji. Znaczącą rolę w jego powstaniu miał miejscowy proboszcz, polski misjonarz ks. Wojciech Adam Kościelniak. Był on, wraz z dr. Norbertem Rehlisem (Prezes Fundacji „Redemptoris Missio” w latach 1992 - 2004), inicjatorem utworzenia tej placówki medycznej. Wybudowanie ośrodka wymagało niewątpliwie bardzo dobrej znajomości uwarunkowań kulturowych Tanzanii a także języka. Wiedza i obycie w tej kwestii było niezbędne ze względu na konieczność pozyskania partnerów projektu – zainteresowanie powstającym ośrodkiem i osobiste zaangażowanie miejscowej społeczności daje im istotne poczucie współtworzenia. Miejscowa ludność, doświadczając codziennie trudności w dostępie do właściwej opieki medycznej, z wielkim zaangażowaniem pomagała w budowie przychodni.

Dnia 18 stycznia 2008 roku ośrodek przyjął pierwszych chorych i od tamtego czasu cieszy się dużym zaufaniem korzystających z niego pacjentów. Przyczynia się do tego w dużej mierze personel placówki, a w szczególności sama obecność polskich wolontariuszy. Medycy pochodzący z krajów Europy czy Ameryki Północnej dają chorym nadzieję na uczciwe i właściwe traktowanie. Okazuje się, że w prowadzonych przez rodzimy personel placówkach dochodzi często do nadużyć.

© Fundacja „Kultury Świata”, 2011

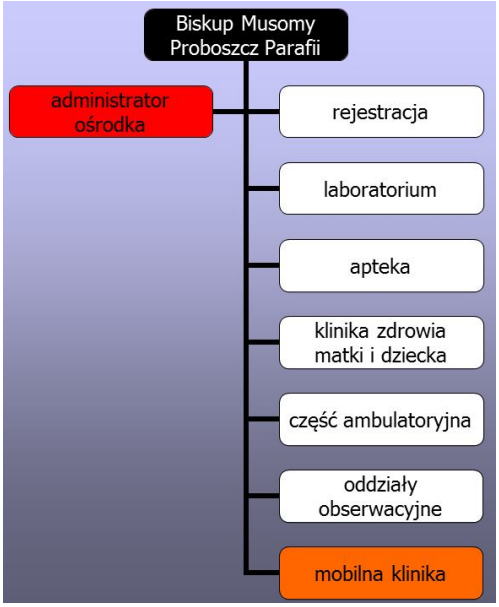

Struktura organizacyjna ośrodka Blessed Pier Giorgio Frassati Dispensary, Tanzania.

Świadczenia medyczne oferowane w Blessed Pier Gorgio Frassati Dispensary w Kiabakari nie są bezpłatne (w Tanzanii, z małymi wyjątkami, praktycznie nie istnieje bezpłatna opieka medyczna). Administracja ośrodka jednak, chcąc oferować swoją pomoc jak najszerszej grupie potrzebujących, ustalała ceny respektując możliwości także najbiedniejszych. Jako instytucja nie działająca dla zysku, ale jednak zmuszona do utrzymywania się samodzielnie, jak wiele podobnych instytucji, boryka się z dużymi problemami finansowymi.

Zasadniczo istnieją trzy źródła przychodów ośrodka. Pierwszym są opłaty wnoszone przez pacjentów, którzy płacą za poradę lekarską, badania laboratoryjne i leki. Drugim źródłem są środki otrzymywane w ramach refundacji świadczeń oferowanych pacjentom ubezpieczonym w NHIF (National Health Insurance Found). Trzecim źródłem są darowizny i dotacje.

Istotną częścią działalności ośrodka w Kiabakari jest klinika zdrowia matki i dziecka (Mother and Child Health – MCH), która jest wspierana przez Biuro Medyczne ds. Zdrowia w Dystrykcie Musoma (District Medical Office). Dzięki temu klinika zdrowia matki i dziecka oferuje bezpłatną (w niektórych zakresach) opiekę dzieciom do lat pięciu i kobietom ciężarnym. Wsparcie oferowane przez District Medical Office obejmuje zatrudnienie i opłacenie ze środków publicznych pielęgniarki (nurse attendent), oraz zaopatrywanie w szczepionki dla dzieci i leki służące profilaktyce p/malarycznej dla kobiet w ciąży. District Medical Office oferuje także szybkie testy na nosicielstwo HIV. W praktyce zaopatrywanie odbywało się nieregularnie i było często niepełne.

© Fundacja „Kultury Świata”, 2011

W okresie pomiędzy lutym a sierpniem 2009 roku Blessed Pier Gorgio Frassati Dispensary przejęło część obowiązków państwowej opieki medycznej w miejscowości Nyakiswa (szczególnie w zakresie opieki nad matką i dzieckiem). Dwa razy w miesiącu przygotowywano wyjazd (tzw. mobile clinic) części personelu organizującego MCH, badania laboratoryjne, porady lekarskie i zaopatrzenie w leki w tej oddalonej 12 km od Kiabakari wiosce.

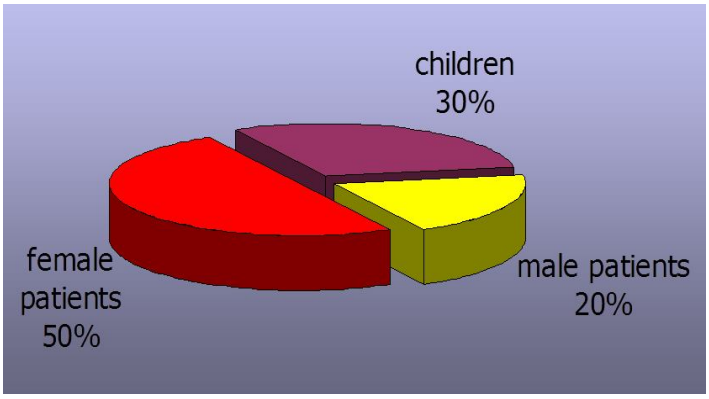

Pacjenci Ośrodka Blessed Pier Giorgio Frassati według płci, 2009

Medyczny ośrodek w Kiabakari, w Tanzanii, jest jednym z ośrodków wspieranych przez polskie środowisko medyczne. Zaangażowanie wolontariuszy – szczególnie profesjonalistów medycznych – ma duży wpływ na poprawę dostępności do właściwych świadczeń medycznych ludności zamieszkującej wiejskie tereny Regionu Mara. Bez pomocy sympatyków Fundacji Pomocy Humanitarnej „Redemptoris Missio” i Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczpospolitej Polskiej (w roku 2007) wiele dzieci i kobiet nie miałoby szans na profesjonalną opiekę. Fakt ten cieszy, ale i powinien mobilizować nowych wolontariuszy do niesienia pomocy potrzebującym. Miejmy nadzieję, że zapał Polaków do tego typu działań nie osłabnie.

---

[i] The United Republic of Tanzania National Website, http://www.tanzania.go.tz/profile1f.html (entrance: 7th of January 2011)

[ii] Popularna Encyklopedia Powszechna, Przeglądowy Atlas Świata; red. Rajmund Mydel, Jarzy Groch, FOGRA oficyna Wydawnicza, Kraków 1998

[iii] Central Intelligence Agency, The World Factbook, https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tz.html (entrance: 21st of December 2010)

[iv] World Health Statistics 2008, http://www.who.int/countries/rou/en/ (entrance: 31st od January 2011)